

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 383/2023-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou Mgr. Helenou Farkašovou, Žerotínová bašta 1, Nové Zámky, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9 Cdo 69/2022-1256 z 8. februára 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 10. mája 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto rozhodnutia. Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnuté rozhodnutie, vrátil vec na ďalšie konanie a priznal jej náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka je účastníčkou súdneho konania v postavení žalovanej v právnej veci žalobcu [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“), na Okresnom súde Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 9 C 195/2011 a na Krajskom súde v Nitre (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 12 Co 154/2019 o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“).

3. Okresný súd manželstvo sťažovateľky a žalobcu rozviedol rozsudkom č. k. 4 C 14/11 zo 4. marca 2011. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 15. apríla 2011.

4. Žalobca podal na okresnom súde 12. augusta 2011 návrh na vyporiadanie BSM. Okresný súd rozhodol rozsudkom č. k. 9 C 195/2011-757 zo 16. decembra 2015.

5. Okresný súd vychádzal zo skutočnosti, že sťažovateľka sa so svojim bývalým manželom dohodla na nehnuteľnostiach, ktoré tvoria ich BSM, a na ich cene.
6. Sťažovateľka proti tomuto rozsudku podala odvolanie.
7. Krajský súd o odvolaní rozhodol uznesením č. k. 5 Co 205/2016-816 z 28. augusta 2017, a to tak, že rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie z dôvodu nepreskúmateľnosti.
8. Okresný súd rozhodol v poradí druhým rozsudkom č. k. 9 C 195/2011-1108 z 24. apríla 2019.
9. Proti tomuto rozsudku podali odvolania sťažovateľka aj žalobca.
10. Krajský súd o odvolaní rozhodol rozsudkom č. k. 12 Co 154/2019 z 9. novembra 2021 v spojení s opravným uznesením č. k. 12 Co 154/2019 z 5. mája 2022.
11. Žalobca podal 31. decembra 2021 dovolanie proti rozsudku krajského súdu v spojení s opravným uznesením a odôvodnil ho tým, že podľa § 421 ods. 1 písm. a) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov odvolací súd sa pri určovaní ceny nehnuteľností odklonil od právneho názoru, podľa ktorého bol povinný vychádzať z ceny nehnuteľností s príslušenstvom v čase vyporiadania BSM.
12. Najvyšší súd uznesením č. k. 9 Cdo 69/2022-1256 z 8. februára 2023 rozhodol tak, že rozsudok krajského súdu v spojení s opravným uznesením zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.
13. Najvyšší súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že z rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je zrejmé, že uvedená právna otázka už bola dovolacím súdom ustáleno vyriešená, a to tak, že pri oceňovaní (hnuteľných a nehnuteľných) vecí patriacich do BSM sa vychádza zo stavu vecí ku dňu zániku BSM, avšak z ceny v čase, keď dochádza k vyporiadaniu (R 42/1972, rozhodnutia najvyššieho súdu č. k. 3 Cdo 56/2008 z 19. januára 2009, č. k. 5 Cdo 95/2008 zo 4. marca 2009 a č. k. 2 Cdo 176/2011 z 31. októbra 2012).

II.

Argumentácia sťažovateľky

14. Podstatou argumentácie sťažovateľky je to, že podľa jej názoru napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu je arbitrárne.
15. Súdny spor o vyporiadanie BSM trval od 12. augusta 2011 do 9. novembra 2021.
16. Sťažovateľka podala ústavnú sťažnosť na prietahy v konaní, o ktorej ústavný súd rozhodol uznesením č. k. II. ÚS 97/2022-11 z 2. marca 2022 tak, že ju odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.
17. Sťažovateľka zastáva názor, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu bola ukrátená na svojich právach, pretože nezavinila, že súdne konanie trvalo neprimerane dlho, práve naopak, dožadovala sa, aby okresný súd a krajský súd vo veci konali.
18. Za to, že súdy bezdôvodne nekonali mesiace, resp. roky, je bezdôvodne potrestaná sťažovateľka, ktorá to nespôsobila.

19. Konštatovanie najvyššieho súdu, že pri oceňovaní (hnutelných a nehnuteľných) vecí patriacich do BSM sa vychádza zo stavu vecí ku dňu zániku BSM, avšak z ceny v čase, keď dochádza k vyporiadaniu BSM, vracia celý spor na začiatok, teda bude potrebné vykonať nové znalecké dokazovanie, budú nekonečné pojednávania, možnosť podať opravné prostriedky a pod., teda ukončenie sporu je opäť v nedohľadne.

20. Tým, že celý súdny spor prakticky začína od začiatku a bude trvať možno roky, v priebehu konania sa určite budú meniť aj ceny nehnuteľností, a tak stále bude potrebné vypracovávať nové znalecké posudky.

21. Sťažovateľka je poškodenou v tomto konaní, pretože sa ešte stále nemôže domôcť svojho práva na spravodlivé vyporiadanie BSM. Je naďalej v právnej neistote, nemôže si usporiadať svoj ďalší život.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

22. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

23. Predmetom konania o ústavnej sťažnosti je preskúmanie opodstatnenosti argumentácie, ktorou sťažovateľka namieta, že napadnutým rozhodnutím najvyšší súd porušil jej označené základné práva z dôvodu, že sa vec znova vracia na konanie a rozhodnutie krajskému súdu a z tohto dôvodu podľa sťažovateľky dôjde opätovne k ďalším prieťahom v predmetnom súdnom konaní.

24. Ústavný súd stabilne judikuje, že pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (IV. ÚS 23/05). Judikatúra ústavného súdu stabilne pripomína, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy vecí nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci (napr. I. ÚS 214/09). Ústavný súd môže urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľky až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nie sú schopné protiústavný stav napraviť (IV. ÚS 322/09).

25. Úlohou ústavného súdu je v zásade posúdiť, či je konanie pred všeobecným súdom spravodlivé ako celok (pozri tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Komanický proti Slovenskej republike zo 4. 6. 2002, č. 32106/96, bod 47). To je v zásade možné až po jeho definitívnom skončení. Povinnosť chrániť základné práva totiž majú aj všeobecné súdy

a až v prípade, keď v tejto úlohe zlyhajú v zásade ako celok, môže do ich činnosti zasiahnuť ústavný súd (IV. ÚS 79/2020). Ústavný súd preto spravidla nepristupuje k prieskumu zrušujúcich rozhodnutí dovolacích súdov a nezasahuje do prebiehajúceho, ešte neskončeného konania pred všeobecnými súdmi (II. ÚS 562/2018, II. ÚS 406/2018, III. ÚS 481/2017). Takýto prieskum je pripustený len veľmi výnimočne, a to v situácii, keď by namietané pochybenie zaťažilo celý ďalší proces zásadnou vadou, ktorá by už nebola reparaovateľná v ďalšom konaní (III. ÚS 46/2013, I. ÚS 227/2018).

26. Ústavný súd zistil, že napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu bol zrušený rozsudok krajského súdu v spojení s opravným uznesením a vec bola vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie, v dôsledku čoho nejde o rozhodnutie konečné. V konaní o ústavnej sťažnosti sťažovateľky napádajúcej kasačné rozhodnutie dovolacieho súdu pri rešpektovaní princípu subsidiarity, z ktorého vychádza čl. 127 ods. 1 ústavy, neprichádza do úvahy uplatnenie právomoci ústavného súdu, keďže o veci sťažovateľky bude ďalej prebiehať konanie pred všeobecnými súdmi, pričom sťažovateľka bude v ďalšom priebehu konania disponovať účinnými právnymi prostriedkami na ochranu svojich práv vrátane prípadnej neskôr podanej ústavnej sťažnosti.

27. Podľa názoru ústavného súdu preto s prihliadnutím na dosiaľ uvedené a konkrétnu argumentáciu sťažovateľky nie je napadnuté uznesenie najvyššieho súdu rozhodnutím spôsobilým výrazne a už nezvratným (nereparaovateľným) spôsobom zasiahnuť do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv alebo slobôd sťažovateľky. Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

28. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia, a z dôvodu odmietnutia ústavnej sťažnosti ako celku sa už ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľky uvedenými v ústavnej sťažnosti nezaoberal.

29. Ústavný súd na záver dodáva, že z obsahu ústavnej sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľka namieta aj prietahy v konaní z dôvodu jeho neprimeranej celkovej dĺžky, avšak ústavnou sťažnosťou nenapadla postup konajúcich súdov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ale namietala len porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu. Vzhľadom na túto skutočnosť sa ústavný súd nemohol zaoberať otázkou prietahov v konaní a jeho celkovou dĺžkou, keďže ústavný súd je v súlade s § 45 zákona o ústavnom súde viazaný petitom ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. augusta 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu